

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

GEEL GASTHUISSTRAAT (prov. ANTWERPEN)

BASISRAPPORT

Monument
Vandekerckhove

Auteur: Sofie SCHELTJENS
Redactie: Bert ACKE

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Rapport 2014/03

Afbeelding op schutblad: Overzicht van de oostelijke zone tijdens de prospectie.

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Opgaving ☐	Prospectie ☒
Vergunningsnummer: 2013/453	
Datum aanvraag: 04/10/2013	
Naam aanvrager: SCHELTJENS Sofie	
Naam site: Geel, Gasthuisstraat 2/Laar	
Naam aanvrager metaaldetectie: SCHELTJENS Sofie	
Vergunningsnummer metaaldetectie: 2013/453 (2)	

Opdrachtgever:	DBFM Scholen van Morgen nv Sint-Lazaruslaan 4-10 1210 Brussel
Uitvoerder:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Bevoegde Vlaamse overheid:	Alde Verhaert (erfgoedconsulent Onroerend Erfgoed Antwerpen)
Bevoegde Intergemeentelijke Archeologische Dienst:	/
Projectleider:	Bert Acke
Leidinggevend archeoloog:	Sofie Scheltjens
Archeologisch team:	Raf Trommelmans
Plannen:	Raf Trommelmans, Tina Bruyninckx
Conservatie:	/
Materiaaltekeningen:	/
Start veldwerk:	26/11/2013
Einde veldwerk:	26/11/2013
Wetenschappelijke begeleiding:	/
Projectcode:	GEGA13
Provincie:	Antwerpen
Gemeente:	Geel
Deelgemeente:	Geel
Plaats:	Gasthuisstraat
Lambertcoördinaten:	X: 194133, Y: 205873; X: 194156, Y: 205825
Kadastrale gegevens:	Geel, Afdeling1, Sectie H, Percelen 1394d2, 1394e en 1394p2
Beheer opgravingsdata:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Beheer vondsten:	DBFM Scholen van Morgen nv Sint-Lazaruslaan 4-10 1210 Brussel
Titel:	Archeologische prospectie Geel Gasthuisstraat (prov. Antwerpen). Basisrapport.
Rapportnummer:	2014/03
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

1. INHOUDSTAFEL

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS.....	2
1. INHOUDSTAFEL	3
2. INLEIDING	5
3. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS	7
3.1. GEOGRAFISCHE EN TOPOGRAFISCHE SITUERING.....	7
3.2. GEOMORFOLOGISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUERING.....	9
3.3. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	11
4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS.....	13
4.1. GEEL.....	13
4.1.1. Historische informatie	13
4.1.2. Archeologische informatie	16
4.2. GASTHUISSTRAAT	20
4.2.1. Historische informatie	20
4.2.2. Archeologische informatie	20
5. ONDERZOEKSMETHODE.....	21
5.1. ALGEMEEN.....	21
5.1.1. Vraagstelling.....	21
5.1.2. Randvoorwaarden.....	21
5.2. BESCHRIJVING	23
5.2.1. Voorbereiding.....	23
5.2.2. Veldwerk.....	23
5.2.3. Vondstverwerking en rapportage.....	24
6. BESCHRIJVING VAN DE SPOREN EN STRUCTUREN	25
6.1. STRATIGRAFIE.....	25
6.2. RUIMTELIJKE SPREIDING EN BEWARING.....	27
6.2.1. Proefsleuf 1 en kijkvenster 1.....	29
6.2.2. Proefsleuf 2 en kijkvenster 2.....	29
6.2.3. Proefsleuf 3	32
7. ANALYSE VAN DE VONDSTEN.....	33
8. INTERPRETATIE VAN DE VINDPLAATS	35
9. AANBEVELINGEN VOOR VERDER ONDERZOEK	39
10. SYNTHESE.....	41
11. LITERATUUR	43
12. BIJLAGEN	45

2. INLEIDING

In het kader van de geplande realisatie van een nieuw schoolgebouw aan de Gasthuisstraat te Geel (provincie Antwerpen) voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv op 26 november 2013 een archeologische prospectie uit op het terrein. Opdrachtgever voor het onderzoek was DBFM Scholen van Morgen nv. Het onderzoek werd uitgevoerd volgens de Bijzondere Voorwaarden opgesteld door Onroerend Erfgoed. Het doel van deze prospectie betreft de registratie van de bewaring van de bodem en de archeologische resten, die door de geplande bouwwerken zouden verstoord worden.

In dit basisrapport worden de resultaten van het archeologisch onderzoek voorgesteld. In enkele inleidende hoofdstukken worden de geografische, bodemkundige, historische en archeologische situering van het terrein toegelicht, alsook de gebruikte methodologie bij het onderzoek. Vervolgens worden de resultaten besproken en wordt een interpretatie gegeven aan de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese van de resultaten met aanbevelingen voor eventueel verdere onderzoeksdaden. Het geheel wordt verduidelijkt door middel van kaarten en foto's. Als bijlage zijn de gedigitaliseerde overzichtsplannen opgenomen. Bij het rapport hoort een DVD met daarop alle foto's, de plannen, de veldtekeningen, de inventarissen en de digitale versie van deze tekst.

Langs deze weg wordt eveneens dank betuigd aan volgende personen en instanties die zorgden voor een aangename samenwerking en bijdroegen tot het vlotte verloop van het onderzoek: Alde Verhaert (Onroerend Erfgoed), Frederic Goethals (DBFM Scholen van Morgen nv), Jan Beyens, Gorik Goris en Geert Hendrickx (Sint-Dimpnacollege/KOGEKA) en Braspenning-Schrauwen nv.

3. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS

3.1. Geografische en topografische situering

Het plangebied aan de Gasthuisstraat bevindt zich in de woonkern ten zuidoosten van het centrum van Geel. De stad situeert zich in het zuidoosten van provincie Antwerpen en is samengesteld uit een dichtbebouwde kern en landelijke gehuchten. De gemeente Geel is omgeven door Kasterlee, Meerhout, Mol, Westerlo en Herentals en wordt in het noorden begrensd door de Kleine Nete. Het grondgebied wordt doorsneden door het verbindingskanaal Schelde-Maas, de spoorlijn Antwerpen-München, autosnelweg E313 en het Albertkanaal. Langs de autosnelweg E313 en het Albertkanaal situeren zich enige industrieterreinen, terwijl natuurgebieden en akkerlanden zich ten noorden en oosten van het centrum concentreren.¹

Het grondgebied van Geel bevindt zich in de Zuiderkempen, dat de riviervlakte van de Kleine en de Grote Nete behelst tot aan de Demer. Samen met de Noorderkempen vormt deze streek de Kempische Laagvlakte. Het gebied wordt gekenmerkt door een golvend tot zwak golvend reliëf met het voorkomen van heuvels, die gescheiden worden door brede depressies. Het bodemgebruik betreft akkerland en weiden, afhankelijk van de drainering van de ondergrond, en plaatselijk ook bossen, heide en moeras.²

Het onderzoeksgebied bevindt zich ten zuidoosten van het centrum van Geel langs de Gasthuisstraat, tussen de J. B. Stessenstraat en Laar en begrensd door het Sint-Dimpnacollege en het Algemeen Ziekenhuis Sint-Dimpna. Het terrein maakt deel uit van de infrastructuur van het Sint-Dimpnacollege en is gedeeltelijk bebouwd door woningen ter hoogte van Gasthuisstraat 6, 8 en 10 te Geel. Het archeologisch onderzoek beperkte zich hierdoor tot de achterliggende tuinen, waarvan twee percelen (1394d2 en 1394p2) in bezit zijn van het Sint-Dimpnacollege en in gebruik zijn als fietsenberging en sportterrein. Het perceel 1394e ter hoogte van Gasthuisstraat 10 wordt verhuurd, waarbij de tuin met groentebedden, bomen en een vijver ingericht is. De oppervlakte van het plangebied bedraagt 3150m² en de hoogte varieert tussen +23,23m TAW en +23,59m TAW.

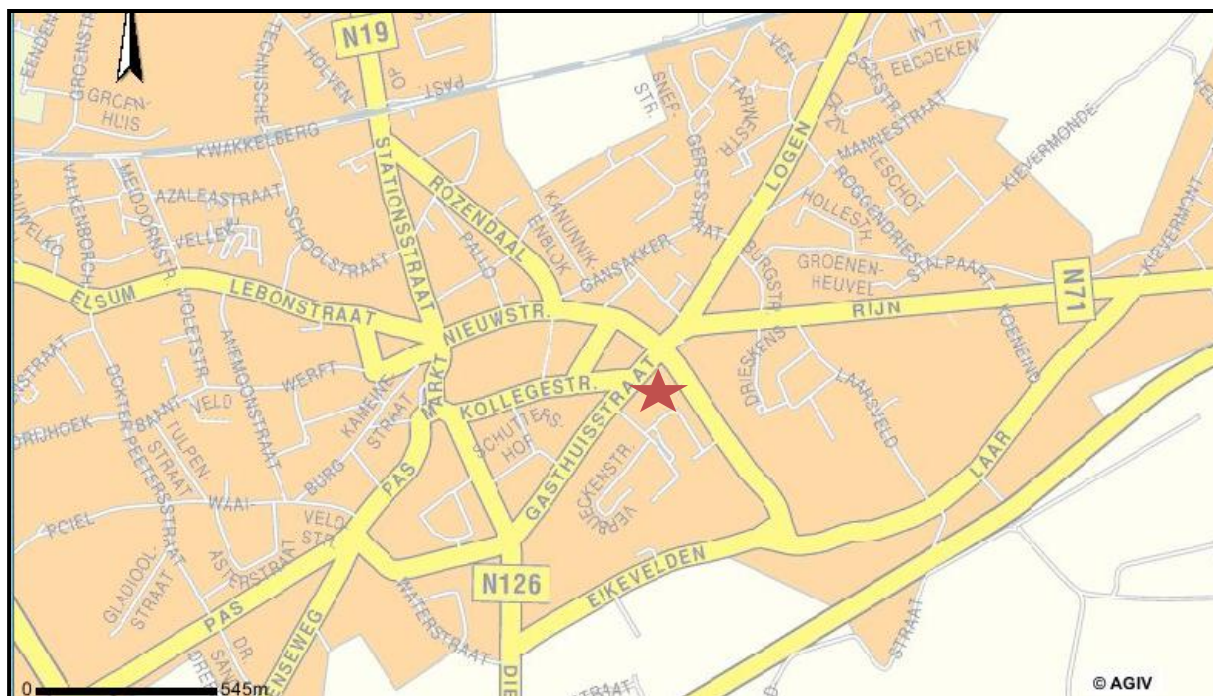
---

¹ Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed: geheel 21747.

² AMERYCKX *et al.* 1995: 237-238.

Figuur 1: Situering van Geel (© <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen>).

Figuur 2: Situering van het plangebied (© <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen>).

3.2. Geomorfologische en bodemkundige situering

De ondergrond van de associatie van de Zuidelijke Kempen wordt gekenmerkt door een quartair zanddek van eolische oorsprong, dat opgebracht is op een tertiair substraat van klei en zand, ontstaan door afzettingen in een getijdenzone. Onder invloed van erosie zijn zandlagen afgevoerd, terwijl kleiopduikingen overblijven in het landschap. Tijdens de late ijstijd zijn deze ruggen afgedekt met zand, dat door polaire winden is aangevoerd vanuit de drooggevalen Noordzeebedding. De afzettingen zijn tijdens de laatste koude fase door verstuiwingen van de tijdelijk onbevroren bodems omgewerkt tot langgerekte, oost-west georiënteerde zandruggen. Het water heeft zich vervolgens een weg gezocht in de lager gelegen gedeeltes, waardoor hier beekvalleien zijn ontstaan.³

Ter hoogte van de provincie Antwerpen heeft zich bijgevolg een cuetareliëf ontwikkeld, dat ontstaan is door het voorkomen van zacht hellende lagen van afwisselend hard en zacht materiaal in een uitgestrekt, vlak gebied en de erosie van de zandlagen. Hierbij worden twee cuesta's onderscheiden, namelijk de cuesta met de klei van Boom en de cuesta met de kleien van de Kempen, waartussen zich de subsequeute depressie bevindt, die het centrale gedeelte van de provincie beslaat. Dit gebied is opgebouwd uit zandige formaties, waarin de Nete een uitgebreid stroombekken heeft uitgegraven.⁴

De bodemopbouw ter hoogte van het plangebied aan de Gasthuisstraat is niet bekend, aangezien het om een bebouwde zone (OB) gaat. De ondergrond van de percelen ten zuiden van het onderzoeksgebied wordt daarentegen gekarteerd als een matig droge zandgrond met een antropogene A-horizont (Zcm), waarbij de afdekkende laag meer dan 0,5m bedraagt. Deze bodemserie met plaggendek gaat in het algemeen gepaard met restanten van een B-horizont onder de humeuze A-horizont en met roestverschijnselen tussen 60cm en 90cm diepte. Dergelijke bodems zijn veelvuldig geattesteerd nabij oude woonkernen of hoeves.⁵ Deze gronden zijn ontstaan vanaf de late middeleeuwen door opbrengen van plaggen uit nabijgelegen heidegronden of uit beekdalen op de akkergebieden voor het vruchtbaar maken van de schrale zandbodem. Een deel van deze plaggen is vermoedelijk eerst als strooisel in de potstallen gebruikt en vervolgens met de mest op de akkers gebracht, waarbij het maaiveld steeds hoger is komen te liggen. Bovendien is het oorspronkelijk microreliëf bewerkt, om de beschikbare oppervlakte te vergroten: de hoger gelegen gebieden zijn hierbij genivelleerd en de lager

---

³ http://www.provant.be/binaries/2%20fysische%20geografie_tcm7-15054.pdf; AMERYCKX *et al.* 1995: 237-238.

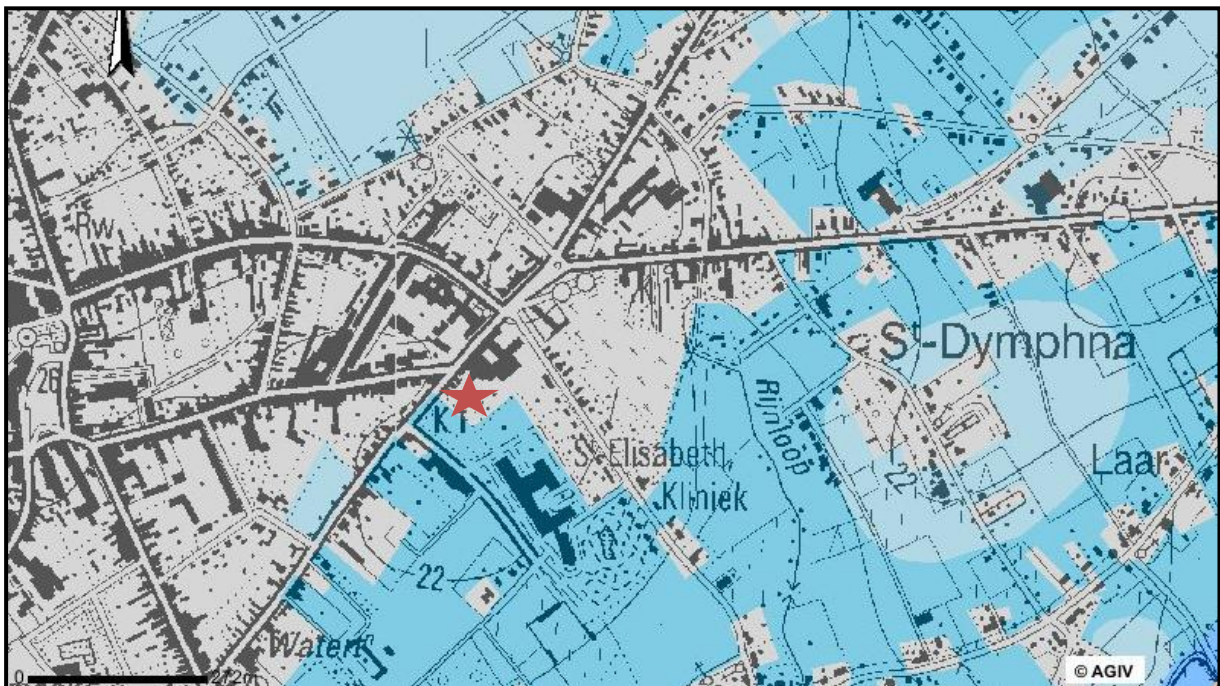
⁴ http://www.provant.be/binaries/2%20fysische%20geografie_tcm7-15054.pdf

⁵ VAN RANST & SYS 2000: 201.

gelegen zones opgevuld. Wanneer een gecementeerde ijzerpodzol aanwezig was, werd deze met de spade gebroken alvorens de eerste plaggen werden aangebracht. Vaak is het originele loopniveau dan ook in de basis van de antropogene ophoging ingewerkt.

Figuur 3: Situering van de site op het Digitaal Hoogtemodel (© <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/dhm>).

Figuur 4: Bodemkudinge opname ter hoogte van het plangebied op de topografische kaart (© <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart>).

3.3. Archeologische situering

Het plangebied aan de Gasthuisstraat werd voorafgaand aan de prospectie door drie woonhuizen met achterliggende tuinen ingenomen. Deze onbebouwde zone is enerzijds in gebruik als sportveld en anderzijds als tuin met groentebedden, struiken en bomen. Archeologisch onderzoek ter hoogte van landelijk plangebied kent een verwachting van sporen als verkleuringen in de ongeroerde moederbodem, waaronder bijvoorbeeld paalkuilen, kuilen, waterputten en greppels onderscheiden worden. In het algemeen maken sporen deel uit van een structuur, die toebehoort aan bewoning of begraving uit een bepaalde periode. Deze sporen zijn met andere woorden een afdruk in de bodem van menselijke aanwezigheid.

4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Aan de hand van historische bronnen en reeds gekende archeologische sites wordt getracht een context te scheppen van de gemeente Geel, wat van belang kan zijn bij de interpretatie van de resultaten van het archeologisch onderzoek uitgevoerd aan de Gasthuisstraat, gelegen ten zuidoosten van het centrum.

4.1. Geel

4.1.1. Historische informatie

De bewoning van Geel wordt op de kaart van Ferraris (circa 1770-1777) gekenmerkt door een dichte bebouwing met tuinen, die zich concentreert rond en langs de verharde weg tussen twee kerken, namelijk de Sint-Amandskerk in het westen en de Sint-Dimpnakerk in het oosten. Het open akkerland ten noorden, ten oosten en ten zuiden van het centrum lijkt deel uit te maken van een drieslagstelsel, waarrond de gehuchten *Hatschot* in het noordoosten, *Keevermont* en *Laer* in het oosten, *Stockte* in het zuidwesten en *Elsom* en *Holvent* in het noordwesten gesitueerd zijn. Deze gehuchten omvatten verscheidene boerderijen met parochienummer, die ingestaan hebben voor het bewerken van deze gronden. Gelegen aan een kruispunt van onverharde wegen tussen Geel en het gehucht *Keevermont* bevindt zich een kapel, *Groen heuvel Cappel*, die door bomen omringd is. Ten ten westen van het centrum van Geel wordt een houten molen gesitueerd.

Het grondgebied van Geel heeft toebehoord aan de Heerlijkheid of het Land van Geel vanaf de elfde eeuw tot 1795. In het kader van centraliserende politiek van de Brabantse hertogen om rurale economie te bevorderen door het oprichten van bewoningskernen is Geel tijdens het tweede kwart van de dertiende eeuw verheven tot Vrijheid. Vermoed wordt dat rond een marktplaats en een parochiekerk een nederzetting gesticht is, die via een weg verbonden is met de oudere kern rond het bedevaartsoord van Sint-Dimpna. Tijdens de late middeleeuwen en nieuwe tijd omvat de stad elf wijken of heerdgangen, namelijk het centrum of Kerckhof, Hadschot, Winkelom, Stelen, Liessel, Poiel, Oosterlo-Zammel, Larum, Rauwelkoven, Elsum en Kievermont. Met uitzondering van gehuchten Bel en Millegem van het bisdom Luik, behoorde het grondgebied van Geel toe aan het bisdom Kamerijk tot 1559 en vervolgens aan de bisdommen van 's Hertogenbosch, Mechelen en Antwerpen.⁶

---

⁶ Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed: ID 21747.

Figuur 5: Situering op de kaart van Ferraris (© http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerrarisCarte_nl.html).

Geel staat bekend voor de verzorging van psychiatrische patiënten, wat zijn oorsprong vindt in de legende van Sint-Dimpna. Volgens de hagiografie gaat het om de vlucht uit Ierland van koningsdochter Dimpna, die door haar vader in Geel gevonden en vermoord wordt. De lokale bevolking begraaft haar in de Sint-Maartenskapel, die vervangen wordt door een bedeplaats gewijd aan Sint-Dimpna, wegens vele miraculeuze genezingen. De verzorging van geesteszieke pelgrims is oorspronkelijk geconcentreerd rond de kerk, waaruit zich thuis- en gezinsverpleging onder toezicht van het kapittel heeft ontwikkeld tijdens de vijftiende eeuw. Vanaf de achttiende eeuw is de band met heiligenverering en therapeutische behandelingen in de Sint-Dimpnakerk geleidelijk verdwenen en zijn de patiënten zonder godsdienstige rituelen ondergebracht bij particulieren in het centrum of bij landbouwbedrijven. In 1836 is de ziekenzorg overgenomen door de gemeente Geel en vanaf 1850 door de staat, waarbij de Krankzinnigenwet en het Bijzonder Reglement voor Geel voorzien hebben in de oprichting van de Rijkskolonie voor gezinsverpleging.⁷

Naar aanleiding van natuurwetenschappelijk onderzoek in 2002 zijn het schrijn en het *ostensorium* of reliekhouder van Sint-Dimpna geopend voor een fysisch antropologische studie en voor ¹⁴C-analyse. Het schrijn bevat drie botfragmenten, waaronder twee licht

⁷ Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed: ID 21747; VAN STRYDONCK *et al.* 2006: 101-105.

gebouwde dijbeenderen en een robuust linker dijbeen. Op basis van de gelijkende en symmetrische vorm van het linker- en het rechter dijbeen, is het mogelijk dat beide van dezelfde persoon afkomstig zijn. Bovendien is het aannemelijk dat de graciele beenderen afkomstig zijn van een vrouw en het robuuste bot van een man. Voor de ^{14}C -dateringen en het isotopenonderzoek zijn monsters genomen van het botmateriaal, het textiel rond het robuuste dijbeen en de onderkaak uit het *ostensorium*, die volgens een opschrift zou hebben toebehoord aan Gerebernus, leermeester en gezelschap van Dimpna. Uit dit onderzoek is gebleken dat de dijbeenderen dateren uit een periode die bemeten is tussen de late zevende en de late negende eeuw, maar waarschijnlijk beperkt is tot de achtste eeuw. De onderkaak toegeschreven aan de heilige Gerebernus wordt daarentegen gedateerd in de tiende eeuw en kan bijgevolg niet toebehoord hebben aan het skelet met het robuuste dijbeen. Bovendien geven de resultaten van de metingen aan dat de isotopenwaarden van de fragmenten van de dijbeenderen dicht bij elkaar liggen en wijkt het fragment van de onderkaak hiervan enigszins af. Dit onderzoek geeft wel aan dat het botmateriaal gekenmerkt wordt door een gemengd terrestrisch dieet, waarbij zee- noch riviervis een aanzienlijk aandeel heeft gevormd. Ten slotte situeert een ^{14}C -datering het textiel in de vijftiende eeuw, zodat vermoed wordt dat het gaat om herverpakking van het bot.⁸

Op basis van het onderzoek wordt besloten dat de botresten uit het schrijn van Dimpna uit de Merovingische of vroege Karolingische periode stammen en zowel een vrouw als een man vertegenwoordigen. Het verband tussen deze personen en de legendarische Dimpna en Gerebernus, waarbij de overlevering de moorden situeert op 30 mei van het jaar 600, is niet duidelijk maar de vraag rest of deze namen verwijzen naar historische

Resultaten	^{13}C	^{15}N	BP	CalAD (68%)	CalAD (95%)
Graciel dijbeen (links)	-19,70	+11,87	1225±25	690-780 AD (0,68)	680-870 AD (0,95)
Graciel dijbeen (rechts)	-19,98	+12,14	1265±25	690-750 AD (0,52) 760-780 AD (0,16)	670-820 AD (0,94) 840-860 AD (0,01)
Robuust dijbeen	-19,60	+12,07	1280±25	685-725 AD (0,36) 740-775 AD (0,32)	670-780 AD (0,95)
Textiel op robuust dijbeen			460±20	1429-1445 AD (0,68)	1415-1475 AD (0,95)
Onderkaak	-19,75	+10,11	1045±25	987-1017 AD (0,68)	900-920 AD (0,06) 960-1030 AD (0,89)

Figuur 6: Overzicht van resultaten van het isotopenonderzoek (stabiele isotopen van koolstof en stikstof) en de ^{14}C -dateringen (naar VAN STRYDONCK *et al.* 2006: 107, tabel 6).

⁸ VAN STRYDONCK *et al.* 2006: 106-108.

figuren of indirecte betrokkenheid. Aannemelijk is het verband tussen bouwwerken aan de toenmalige kerk en de vondst van de twee sarcofagen uit witte kalksteen, die in de achtste of negende eeuw worden gedateerd, met menselijke skeletresten. De onderkaak dateert bovendien uit de periode van de bouw van een nieuwe kerk, die voltooid is in 1479, waarbij deze datum overeenstemt met de datering van het textiel.⁹

4.1.2. Archeologische informatie

Aan de hand van verscheidene meldingen in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) wordt de bewoningsgeschiedenis in en rondom Geel hoofdzakelijk gesitueerd vanaf de late middeleeuwen. Resultaten van recent archeologisch onderzoek wijzen daarentegen op occupatie vanaf de late bronstijd tot en met de volle middeleeuwen.

Ten noordwesten van het plangebied bevindt zich de Goorsche Schans (CAI nr. 161276), een verdedigingselement met de oudste vermelding in 1644. Tijdens een werfcontrole in 2001 ter hoogte van Gansakker 64 (CAI nr. 106209) zijn enkele kuilen met materiaal uit de achttiende eeuw aangetroffen, terwijl een werfcontrole in 2003 in de Technische Schoolstraat (CAI nr. 100238) verscheidene paalkuilen, een greppel en enige scherven uit de middeleeuwen aan het licht heeft gebracht. De archeologische opgraving door All-Archeo bvba aan Drijzillen¹⁰ in 2011 (CAI nr. 157024) heeft bewoning uit de vroege ijzertijd, de midden Romeinse periode en de volle middeleeuwen geregistreerd. Het betreft onder meer drie huisplattegronden en enkele spijkers uit de vroege ijzertijd, een hoofdgebouw van het type Alphen-Ekeren uit de Romeinse periode en een tiental bootvormige hoofdgebouwen, verscheidene bijgebouwen en twee waterputten uit de volle middeleeuwen.

Ten noorden van het plangebied worden een site met walgracht (CAI nr. 157630) aan Rozendaal en een schuur (CAI nr. 106128) aan de Gasthuisstraat onderscheiden. Deze schuur heeft deel uitgemaakt van een gasthuis met bijhorende gebouwen, waarbij in 1995 tijdens graafwerken een brouwerijoven en graven met menselijke en dierlijke skeletten ontdekt zijn. Tijdens restauratiewerken in 2000 aan het pand *De Ooievaarsnest* langs de Kameinestraat is onder de kelderhaard een drinkbeker uit steengoed gevonden, waarin ongeveer 45 zilverstukken uit de zeventiende eeuw aangetroffen zijn. Op basis van de datering van de munten heeft deze depositie plaatsgevonden na 1673.¹¹ Ten oos-

---

⁹ VAN STRYDONCK *et al.* 2006: 109-110.

¹⁰ BRUGGEMAN *et al.* 2012.

¹¹ DE BUYSER *et al.* 2000.

Figuur 7: Situering van het plangebied en indicaties van vondstmeldingen en archeologische vindplaatsen (© <http://cai.erfgoed.net>).

ten van het plangebied heeft een werfcontrole aan het Laarsveld (CAI nr. 102864) in 2003 vier sporen met middeleeuwse potscherven opgeleverd.

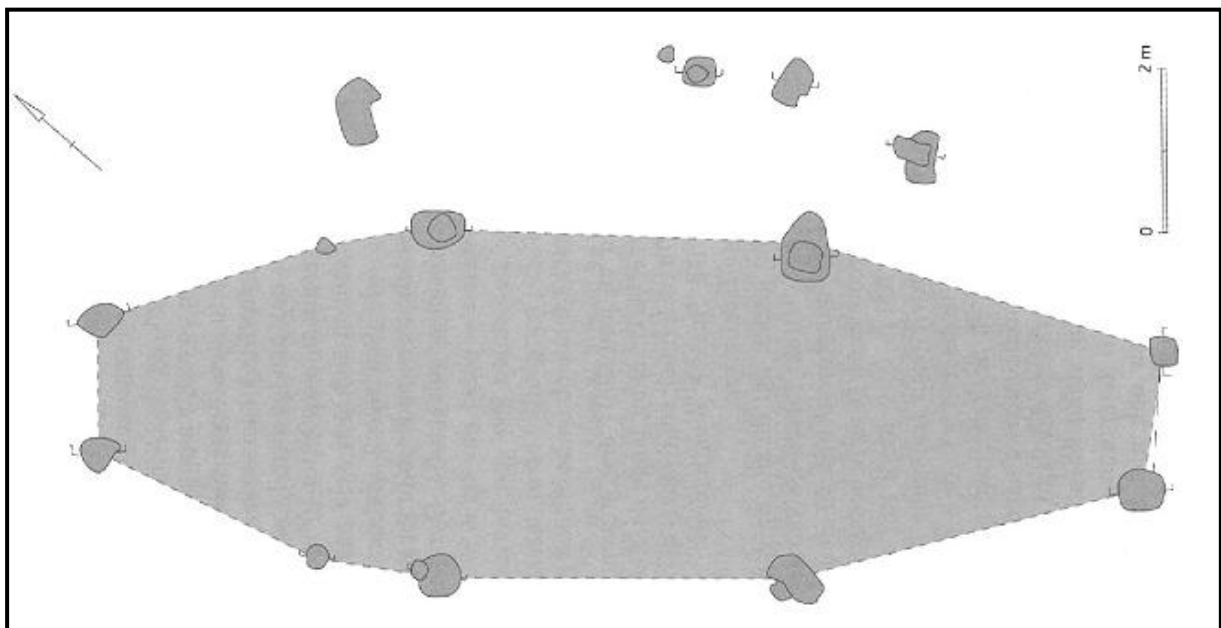
Ten zuiden van het plangebied bevinden zich twee verdedigingselementen, namelijk de Schans van Winkelom (CAI nr. 161283) met een oudste vermelding in 1757 en de Schans van Malois (CAI nr. 161279) met een oudste vermelding in 1690. In zijn *Explorations archéologiques* meldt P. de Roye de Wichen in 1921 de resten van verscheidene urnen uit de pre-Romeinse periode ter hoogte van Tombroeken (CAI nr. 101872), wat op de aanwezigheid van een grafveld uit de bronstijd of de ijzertijd lijkt te wijzen. Ten slotte zijn twee vindplaatsen gekend, namelijk de Hoeve de Brukel (CAI nr. 106134), een site met walgracht, en de oppervlaktevondsten aan Malesbroek (CAI nr. 101931) uit 1907. Op deze locatie zijn langs de Grote Nete enige vuurstenen afslagen en een bladvormige lanspunt uit brons gevonden.

Daarnaast zijn ten zuiden van het plangebied verscheidene vindplaatsen aan het licht gebracht naar aanleiding van archeologisch onderzoek. Het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed heeft in 2006 een archeologische opgraving aan de Stessenstraat¹² (CAI nr. 100519) uitgevoerd, waarbij talrijke randstructuren, zoals spijkers, kuilen en waterputten, uit de late bronstijd alsook een bootvormig hoofdgebouw en twee

¹² DEVILLE *et al.* 2007.

waterputten uit de volle middeleeuwen zijn aangetroffen. Het archeologisch onderzoek door Condor Archaeological Research bvba aan Eikevelden¹³ (CAI nr. 159713) in 2011 en 2012 heeft eveneens structuren uit de middeleeuwen aangesneden, naast een grafveld en een nederzetting uit de vroege en midden ijzertijd.

Ten slotte hebben archeologische opgravingen in 2013 twee bijkomende vindplaatsen uit de volle middeleeuwen opgeleverd. Aan de Cipalstraat is een woonerf uit de 10de of de 11de eeuw aangesneden tijdens een opgraving door Monument Vandekerckhove nv, waarbij een bootvormig hoofdgebouw, vier spijkers en twee kuilen onderscheiden zijn.¹⁴ Ter hoogte van een voormalig voetbalterrein van Sint-Dimpna, gelegen tussen Laar, J. B. Stessenstraat en Eikevelden, wordt momenteel door Condor Archaeological Research bvba een opgraving uitgevoerd. Hierbij zijn voorlopig verscheidene bijgebouwen uit de metaaltijden aangetroffen alsook twee hoofdgebouwen uit de volle middeleeuwen, die vermoedelijk gelijktijdig zijn aan de bewoning vastgesteld aan de J. B. Stessenstraat.¹⁵

Figuur 8: Grondplan van het gebouw aangetroffen te Geel-J. B. Stessenstraat (© ANNAERT 2009: 71, fig. 11).

---

¹³ MERVIS *et al.* 2012.

¹⁴ SCHELTJENS in voorbereiding.

¹⁵ Persoonlijke communicatie Tom Deville (Condor Archaeological Research bvba).

Figuur 9: Overzicht van de lopende opgraving aan Laar (© Condor Archaeological Research bvba).

4.2. Gasthuisstraat

4.2.1. Historische informatie

Het plangebied aan de Gasthuisstraat in Geel wordt op de historische kaart van Ferraris (circa 1770-1777) gesitueerd ter hoogte van akkerland, gelegen ten zuidoosten van het centrum en ten zuidwesten van de Sint-Dimpnakerk met omliggende percelen. Gelegen langs een onverharde weg met hagen, worden de akkers in het noorden begrensd door een door hagen omzoomd gebouwencomplex met moestuinen en in het oosten door een onverharde weg van het gehucht *Laer* naar Sint-Dimpnakerk. Hierbij wordt opgemerkt dat het huidige Sint-Dimpnacollege zich bevindt ter hoogte van het met hagen begrensde complex met moestuinen.

4.2.2. Archeologische informatie

Aan de hand van verscheidene meldingen in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) wordt de bewoningsgeschiedenis rond het plangebied hoofdzakelijk gesitueerd vanaf de late middeleeuwen. Archeologisch onderzoek heeft echter vindplaatsen aan het licht gebracht met begraving uit de ijzertijd en bewoning uit de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen (zie 4.1.2.).

Figuur 10: Situering op kaart van Ferraris (© http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerrarisCarte_nl.html).

5. ONDERZOEKSMETHODE

5.1. Algemeen

5.1.1. Vraagstelling

Het archeologisch onderzoek is verricht volgens de Bijzondere Voorwaarden, opgesteld door Onroerend Erfgoed. Naar aanleiding van enige vindplaatsen in de directe omgeving van het plangebied werd een prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven geadviseerd voorafgaand aan de werken. Hierbij worden de volgende onderzoeksvragen in acht genomen:¹⁶

- zijn er sporen aanwezig?
- zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij eventueel vervolgonderzoek?
- strekken de sporen zich uit naar aanpalende percelen?
- in hoeverre is de gehanteerde methodiek effectief gebleken om een goed beeld te krijgen op de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed?

5.1.2. Randvoorwaarden

De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied bedraagt 3150m², waarvan 1312m² ingenomen wordt door drie woonhuizen, een vijver en een fietsenberging en niet kon onderzocht worden. De werkputten werden bijgevolg ingeplant ter hoogte van het achterliggende terrein, dat enerzijds in gebruik is als moestuin en anderzijds als sportterrein van het Sint-Dimpnacollege. Deze onbebouwde zone heeft een oppervlakte van 1838m² en wordt in twee gelijke delen verdeeld door een betonnen afsluiting, die voorlopig niet afgebroken kan worden. De beperkte oppervlakte van het te onderzoeken terrein en de aanwezigheid van een afsluiting hebben genoodzaakt om af te wijken van de door Onroerend Erfgoed opgelegde onderzoeksmethode.¹⁷ In de Bijzondere

---

¹⁶ Bijzondere Voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Geel, Gasthuisstraat/Laar.

¹⁷ Bijzondere Voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Geel, Gasthuisstraat/Laar.

Voorwaarden was voorzien in de geschrante aanleg van 4m brede proefsleuven, waarbij het interval niet meer dan 20m bedraagt. In overleg met Onroerend Erfgoed werd beslist om een werkput van 4m breed ter hoogte van de tuin (perceel nr. 1394e) en twee werkputten van 4m en 2m breed ter hoogte van het sportterrein (percelen nr. 1394d2 en 1394p2) aan te leggen.

Figuur 11: Overzicht van het sportterrein in zuidwestelijke richting met zicht op de te behouden afsluiting.

5.2. Beschrijving

Het plangebied aan de Gasthuisstraat in Geel beslaat een oppervlakte van 3150m² in totaal, waarvan 1838m² onbebouwd is en kon worden onderzocht. Tijdens de prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven zijn drie werkputten en twee kijkvensters ingeplant ter hoogte van de onbebouwde zone.

5.2.1. Voorbereiding

De nodige afspraken betreffende de opdracht (planning, praktische afspraken) werden gemaakt op de startvergadering op 3 oktober 2013.

5.2.2. Veldwerk

Het plangebied is onderzocht door middel van drie werkputten en twee kijkvensters, waarbij werkput 1 en kijkvenster 1 aangelegd zijn ter hoogte van perceel nr. 1394e in de zuidelijke zone en werkput 2 en 3 en kijkvenster 2 ter hoogte van percelen nr. 1394d2 en 1394p2 in de oostelijke zone (zie situeringsplan achteraan dit rapport). In totaal is 450m² of 14,3% van het onderzoeksgebied en 24,5% van de geselecteerde zone onderzocht tijdens het vooronderzoek, waarvan 386m² door middel van proefsleuven en 64m² door middel van kijkvensters. Gezien de lage sporendensiteit werd beslist om geen vervolgonderzoek aan te bevelen en in overleg met Onroerend Erfgoed werden de aangetroffen sporen tijdens de prospectie, wegens de aanwezigheid van enige paalkuilen uit de metaaltijden (zie verder), gecoupeerd en afgewerkt.

Na afbakenen van de omtrek van de werkputten is de teelaarde door een graafmachine met een gladde bak van 1,80m breed verwijderd. Tijdens het machinaal afgraven zijn de sporen opgeschaafd met de schop en vervolgens genummerd en gemarkeerd. De sporen zijn in het vlak digitaal gefotografeerd, alsook de bodemprofielen en het overzicht van de werkputten. De omvang van de werkputten, de sporen en de hoogtes van het vlak zijn ingemeten met een GPS-toestel. Vondsten die bij het opschaven van het aangelegde vlak werden aangetroffen, zijn onmiddellijk verzameld en van een vondstenkaart voorzien.

Figuur 12: Overzicht van werkput 2 en 3 ter hoogte van de oostelijke zone tijdens de prospectie.

De coupes van archeologische en natuurlijke sporen alsook de bodemprofielen van de werkputten zijn digitaal gefotografeerd. Bodemprofielen en coupes van archeologische sporen zijn vervolgens ingetekend en beschreven op watervaste polyesterfolie op schaal 1:20 en opgenomen in een sporenlijst. De archeologische vondsten en monsters die tijdens het couperen of het leeghalen van de sporen zijn aangetroffen, zijn onmiddellijk verzameld en van een vondstenkaart voorzien.

5.2.3. Vondstverwerking en rapportage

Na het veldwerk is gestart met de digitalisatie van de tekeningen, de vondstverwerking en de rapportage van de prospectie aan de Gasthuisstraat in Geel. Voor de registratie van de sporen en vondsten alsook het benoemen van de digitale foto's is projectcode GEGA13 (**GE**el **GA**sthuisstraat 2013) gebruikt als referentie. De gebruikte formulieren van de sporen, vondsten, monsters, foto's en tekeningen zijn samengebracht in een digitale inventaris. Het opmetingsplan alsook de tekeningen van de coupes en profielen zijn verwerkt met behulp van de computerprogramma's AutoCAD en Adobe Illustrator.

6. BESCHRIJVING VAN DE SPOREN EN STRUCTUREN

Tijdens het archeologisch vooronderzoek aan de Gasthuisstraat in Geel zijn in totaal 28 sporen aangetroffen. De meerderheid van deze sporen betreft paalkuilen en greppels uit recente perioden. Daarnaast zijn enkele paalkuilen vastgesteld die vermoedelijk in de metaaltijden gesitueerd kunnen worden. Voor de situering van de sporen en profielen wordt verwezen naar de overzichtsplannen die achteraan in dit rapport als bijlage zijn opgenomen.

6.1. Stratigrafie

De opbouw van de bodem ter hoogte van het plangebied was vooraf niet gekend, aangezien het om een bebouwde, niet gekarteerde zone (OB) gaat. De ondergrond van de percelen ten zuiden van het onderzoeksgebied wordt echter gekarteerd als een matig droge zandgrond met een antropogene A-horizont of plaggendek (Zcm), waarbij de afdekkende laag meer dan 0,5m bedraagt. Tijdens de prospectie met ingreep in de bodem is een plaggendek met een opbouw in minimaal drie fasen boven de C-horizont aangetroffen, waarvan de vroegste aanleg is ingewerkt in de oorspronkelijke zandbodem.

Figuur 13: Bodemprofiel in werkput 1 ter hoogte van de zuidelijke zone met zicht op het meerfasig plaggendek (Aa-horizont) boven de zandbodem (C-horizont).

Figuur 14: Bodemprofiel in werkput 2 ter hoogte van de oostelijke zone met zicht op het meerfasig plaggendek (Aa-horizont) en een ijzerrijk pakket tussen de bouwvoor (Ap-horizont) en het plaggendek (Aa-horizont).

Ter hoogte van de zuidoostelijke zone van het plangebied is in werkput 2 een ijzerrijke laag vastgesteld tussen de bouwvoor (Ap-horizont) en het meerfasig plaggendek (Aa-horizont). De vraag rest of het gaat om zandige plaggen, die opgebracht zijn vanuit een andere plaats van herkomst, of om een recente cultuurlaag.

6.2. Ruimtelijke spreiding en bewaring

Tijdens het archeologisch vooronderzoek door middel van proefsleuven zijn in totaal 28 sporen aangetroffen ter hoogte van het plangebied, waarbij veertien paalkuilen, zes (afval)kuilen en zeven greppelsegmenten onderscheiden worden. Deze sporen bevinden zich verspreid over de proefsleuven en kijkvensters met een concentratie van paalkuilen en kuilen in de zuidoostelijke zone.

In het algemeen zijn de archeologische sporen goed bewaard en tekenen zich relatief scherp af in het vlak. Wegens de humeuze, grijsbruine tot donkergrijze vulling van de greppels en de kuilen zijn deze structuren erg leesbaar ten opzichte van de zandbodem. Ook de homogene, lichtgrijze vulling van de paalkuilen in de zuidoostelijke zone zijn in het vlak te onderscheiden van de moederbodem. Op basis van de vorm in het vlak, de aflijning in de coupe en de opvulling kan mogelijk een onderscheid gemaakt worden van de sporen per periode.

Figuur 15: Overzicht van proefsleuf 1 en kijkvenster 1 tijdens de prospectie.

Figuur 16: Overzicht van een paalkuil (S14) in coupe ter hoogte van kijkvenster 1.

Figuur 17: Overzicht van een greppel (S8) in coupe ter hoogte van proefsleuf 1.

6.2.1. Proefsleuf 1 en kijkvenster 1

Ter hoogte van perceel nr. 1394e is proefsleuf 1 met een oppervlakte van 155,4m² in noordoost-zuidwestelijke richting aangelegd. De aanwezigheid van een paalkuil (S3) in de noordelijke zone van de werkput heeft aanleiding gegeven tot uitbreiden van deze zone met een kijkvenster, waarvan de oppervlakte 23,4m² bedraagt.

In totaal zijn zes paalkuilen, een kuil en twee greppels aangetroffen, die gekenmerkt worden door een vrij homogene opvulling van donkergrijs, lemig zand met een scherpe aflijning in het vlak en in coupe. De greppels doorsnijden het meerfasige plaggendek. Op basis van de stratigrafie en de vulling gaat het om sporen uit recente perioden.

6.2.2. Proefsleuf 2 en kijkvenster 2

Ter hoogte van perceel nr. 1394p2 is proefsleuf 2 met een oppervlakte van 153,1m² in noordoost-zuidwestelijke richting aangelegd. De aanwezigheid van twee paalkuilen (S17 en S21) in de zuidelijke zone heeft aanleiding gegeven tot uitbreiding van deze zone met een kijkvenster, waarvan de oppervlakte 40,9m² bedraagt.

In totaal zijn zes paalkuilen, vier kuilen en een greppel aangetroffen, die gekenmerkt worden door een vrij homogene opvulling van donkergrijs, lemig zand met een scherpe aflijning in het vlak en in coupe. De greppel doorsnijdt het meerfasige plaggendek en in de vulling van de sporen zijn fragmenten uit baksteen, glas, metaal, plastic en kabels waargenomen. Op basis van de stratigrafie en de vulling gaat het bijgevolg om sporen uit recente perioden.

Uitzondering betreffen drie paalkuilen (S17, S21 en S25) die aangetroffen zijn ter hoogte van de zuidoostelijke zone van het plangebied. De sporen hebben een ronde tot ovale vorm met een gemiddelde diameter van 48,5cm in het vlak en een ovale aflijning tot 20cm diep in coupe. De opvulling wordt gekenmerkt door een homogeen pakket van lichtgrijs, lemig zand. In vergelijking met de overige sporen doen de vorm en opvulling vermoeden dat het gaat om sporen uit de metaaltijden.

Figuur 18: Overzicht van een greppel (S18) in het vlak ter hoogte van proefsleuf 2.

Figuur 19: Overzicht van een paalkuil (S17) in het vlak ter hoogte van proefsleuf 2.

Figuur 20: Overzicht van een paalkuil (S21) in coupe ter hoogte van proefsleuf 2.

Figuur 21: Overzicht van een paalkuil (S25) in coupe ter hoogte van kijkvenster 2.

6.2.3. Proefsleuf 3

Ter hoogte van perceel nr. 1394d2 is proefsleuf 3 met een oppervlakte van 77,6m² in noordoost-zuidwestelijke richting aangelegd. In totaal zijn een paalkuil, een kuil en vier greppels aangetroffen, die gekenmerkt worden door een vrij homogene opvulling van grijsbruin tot donkergrijs, lemig zand met een scherpe aflijning in het vlak en in coupe. De kuil en greppels doorsnijden het meerfasige plaggendek. Op basis van de stratigrafie en de vulling gaat het om sporen uit recente perioden.

Figuur 22: Overzicht van proefsleuf 3 tijdens de prospectie.

7. ANALYSE VAN DE VONDSTEN

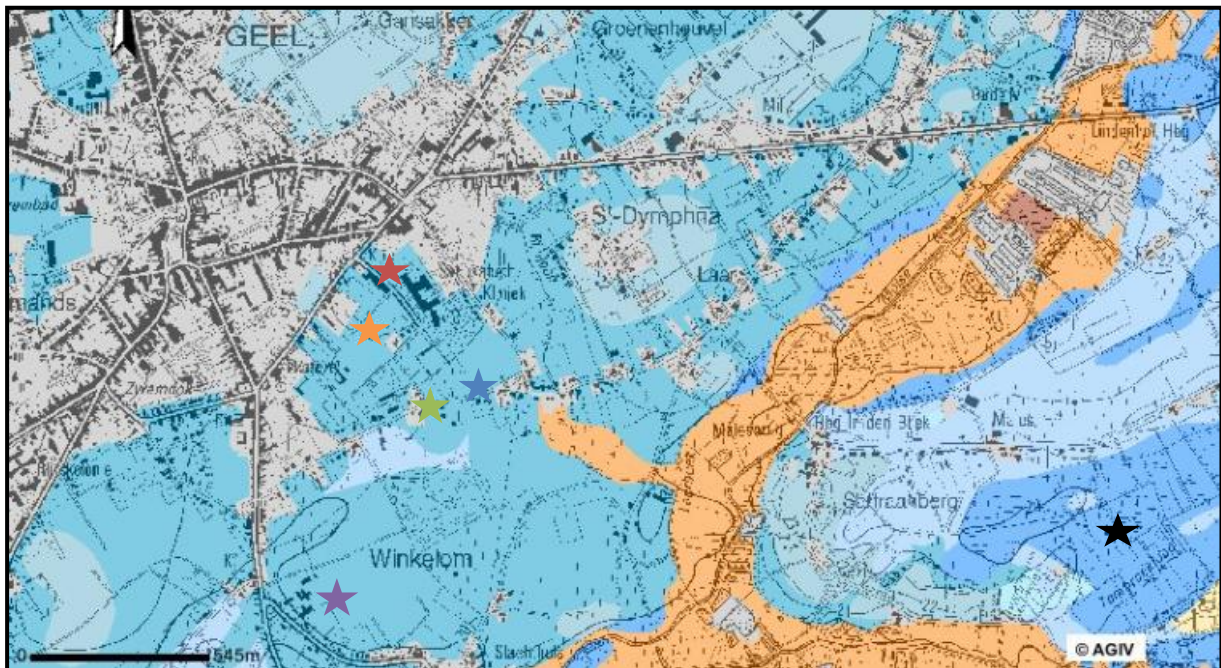
Tijdens het archeologisch vooronderzoek aan de Gasthuisstraat in Geel zijn in totaal drie potscherven verzameld bij het zetten van bodemprofiel 2 in werkput 1 ter hoogte van de zuidelijke zone. In de teelaarde (Ap-horizont) zijn twee randfragmenten van een bord uit porselein (Inv.nr. 1) teruggevonden, terwijl op de overgang van Aa- naar C-horizont een randfragment uit roodgeglazuurd aardewerk (Inv.nr. 2) is aangetroffen.

8. INTERPRETATIE VAN DE VINDPLAATS

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem aan de Gasthuisstraat in Geel heeft in totaal 28 sporen opgeleverd, waarvan één spoor van natuurlijke oorsprong is gebleken. De overige betreffen drie paalkuilen uit de metaaltijden en paalkuilen, kuilen en greppelsegmenten uit recente perioden, gedateerd op basis van stratigrafie en opvulling.

De paalkuilen uit de metaaltijden wijzen vermoedelijk op een nederzetting in de nabije omgeving van het plangebied aan de Gasthuisstraat. Archeologisch onderzoek heeft uitgewezen dat bewoning uit de late bronstijd en vroege ijzertijd is vastgesteld aan J. B. Stessenstraat en mogelijk ook aan het Laar. Daarnaast is een vindplaats met een grafveld en een nederzetting uit de vroege en de midden-ijzertijd aangetroffen aan de Eikevelden. Aan de Cipalstraat zijn enige paalkuilen aangetroffen, waaruit geen materiaal verzameld is maar die op basis van vorm en opvulling vermoedelijk in de metaaltijden worden gesitueerd. Ten slotte wijst een vondstmelding van verscheidene urnen uit 1921 ter hoogte van Tombroeken mogelijk op een grafveld uit de bronstijd of ijzertijd. De vraag rest of de paalkuilen aan de Gasthuisstraat gerelateerd kunnen worden aan bewoning die geconcentreerd is rond het grafveld aan de Eikevelden of deel uitmaken van een nederzetting, gesitueerd op hoger gelegen terrein ten noorden van deze vindplaatsen.

Figuur 23: Situering van de vindplaatsen in de omgeving van het plangebied aan de Gasthuisstraat (rood): J. B. Stessenstraat (oranje), Eikevelden (groen), Laar (blauw), Cibalstraat (paars) en Tombroeken (zwart) op de topografische kaart (© <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart>).

De beantwoording van de onderzoeksvragen, opgesteld in Bijzondere Voorwaarden,¹⁸ wordt geformuleerd als volgt:

- zijn er sporen aanwezig?

In totaal zijn 28 sporen aangetroffen, die verspreid voorkomen in de verschillende werkputten.

- zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

Er worden 27 antropogene sporen, waaronder veertien paalkuilen, zes kuilen en zeven greppelsegmenten, en 1 natuurlijk spoor onderscheiden.

- hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

De meerderheid van de sporen, meerbepaald de kuilen en greppels, doorsnijden deels de teelaarde, waarbij de grijsbruine tot donkergrijze vulling zich relatief scherp aftekent ten opzichte van de zandbodem. Ook de homogene, lichtgrijze opvulling van drie paalkuilen ter hoogte van de zuidoostelijke zone zijn in het vlak te onderscheiden van de moederbodem. De bewaringstoestand is dus goed.

- maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

De greppelsegmenten maken wellicht deel uit van een of meerdere systemen voor de afbakening van percelen of voor afwatering van het terrein.

- behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Op basis van stratigrafie en opvulling worden de sporen gesitueerd in recente periodes, met uitzondering van drie paalkuilen in de zuidoostelijke zone, die in de metaaltijden gedateerd worden.

- welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij eventueel vervolgonderzoek?

Niet van toepassing. Aangezien de hoeveelheid van de archeologisch relevante sporen beperkt is tot drie paalkuilen uit de metaaltijden is in overleg met

---

¹⁸ Bijzondere Voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Geel, Gasthuisstraat/Laar.

Onroerend Erfgoed beslist om deze sporen te couperen en af te werken tijdens de prospectie, zodat geen vervolgonderzoek noodzakelijk is.

- strekken de sporen zich uit naar aanpalende percelen?

Het is mogelijk dat de greppels zich uitstrekken naar de aanpalende percelen.

- in hoeverre is de gehanteerde methodiek effectief gebleken om een goed beeld te krijgen op de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed?

Aangezien de omvang van de onbebouwde zone beperkt is en de afsluiting tussen de percelen behouden moest blijven, is in overleg met Onroerend Erfgoed afgeweken moeten worden van de voorop gestelde onderzoeksmethode. Hierdoor konden de sleuven niet geschrinkt worden aangelegd en hadden ze niet allemaal een breedte van 4m. Niettegenstaande werd door de afwijkende spreiding en breedte van de sleuven een goed beeld gekregen op het archeologisch potentieel van het terrein.

9. AANBEVELINGEN VOOR VERDER ONDERZOEK

Tijdens de prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven aan de Gasthuisstraat in Geel zijn 28 sporen aangetroffen, waarvan de meerderheid uit recente perioden dateert. Daarentegen zijn drie paalkuilen geregistreerd die op basis van de stratigrafie en opvulling vermoedelijk in de metaaltijden gesitueerd kunnen worden en die wijzen op occupatie in de onmiddellijke omgeving van het plangebied. Verder onderzoek binnen de grenzen van het plangebied zelf wordt niet aanbevolen.

Met uitzondering van de parking ten zuidwesten van het plangebied zijn de omliggende percelen reeds bebouwd. Aangezien de nabij gelegen vindplaats aan J. B. Stessenstraat randstructuren uit de late bronstijd heeft opgeleverd, is het aangewezen het aanpalende perceel met parking te vrijwaren van ingrepen in de bodem. Indien dit niet mogelijk blijkt in de toekomst, dient deze zone vooraf archeologisch onderzocht te worden. Deze aanbeveling voor verder onderzoek heeft als doel inzicht te verkrijgen in bewoning uit de metaaltijden, de middeleeuwen en overige perioden in Geel en omgeving.

Deze aanbeveling heeft geen enkele bindende kracht, maar dient als advies voor de bevoegde overheid, Onroerend Erfgoed, die uiteindelijk beslissingsrecht heeft over het vervolgtraject.

10. SYNTHESE

In het kader van de geplande realisatie van een nieuw schoolgebouw aan de Gasthuisstraat te Geel (provincie Antwerpen) voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv op 26 november 2013 een archeologische prospectie uit op het terrein. Opdrachtgever voor het onderzoek was DBFM Scholen van Morgen nv. Het onderzoek werd uitgevoerd volgens de Bijzondere Voorwaarden opgesteld door Onroerend Erfgoed. Het doel van deze prospectie betreft de registratie van de bewaring van de bodem en de archeologische resten, die door de geplande bouwwerken zouden verstoord worden.

In totaal is 450m² of 14,3% van het plangebied onderzocht door middel van drie proefsleuven en twee kijkvensters, waarbij 28 sporen zijn aangetroffen. Aangezien de hoeveelheid van de archeologisch relevante sporen beperkt is tot drie paalkuilen uit de metaaltijden, is in overleg met Onroerend Erfgoed beslist om deze sporen te couperen en af te werken tijdens de prospectie. Een vervolgonderzoek op de site wordt niet aanbevolen. Aangezien bij eerder onderzoek archeologische sporen vastgesteld zijn in de onmiddellijke omgeving (J. B. Stessenstraat) van het plangebied is het echter raadzaam om het aanpalende perceel met parking te vrijwaren van ingrepen in de bodem. Indien dit terrein bedreigd wordt door bodemverstorende activiteiten wordt geadviseerd om deze zone vooraf te laten onderzoeken. Deze aanbeveling heeft geen enkele bindende kracht, maar dient als advies voor de bevoegde overheid, Onroerend Erfgoed, die uiteindelijk beslissingsrecht heeft over het vervolgtraject.

11. LITERATUUR

• Uitgegeven bronnen

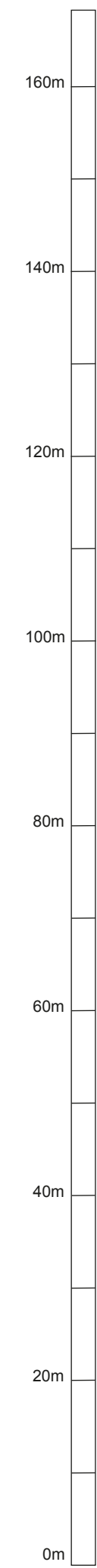
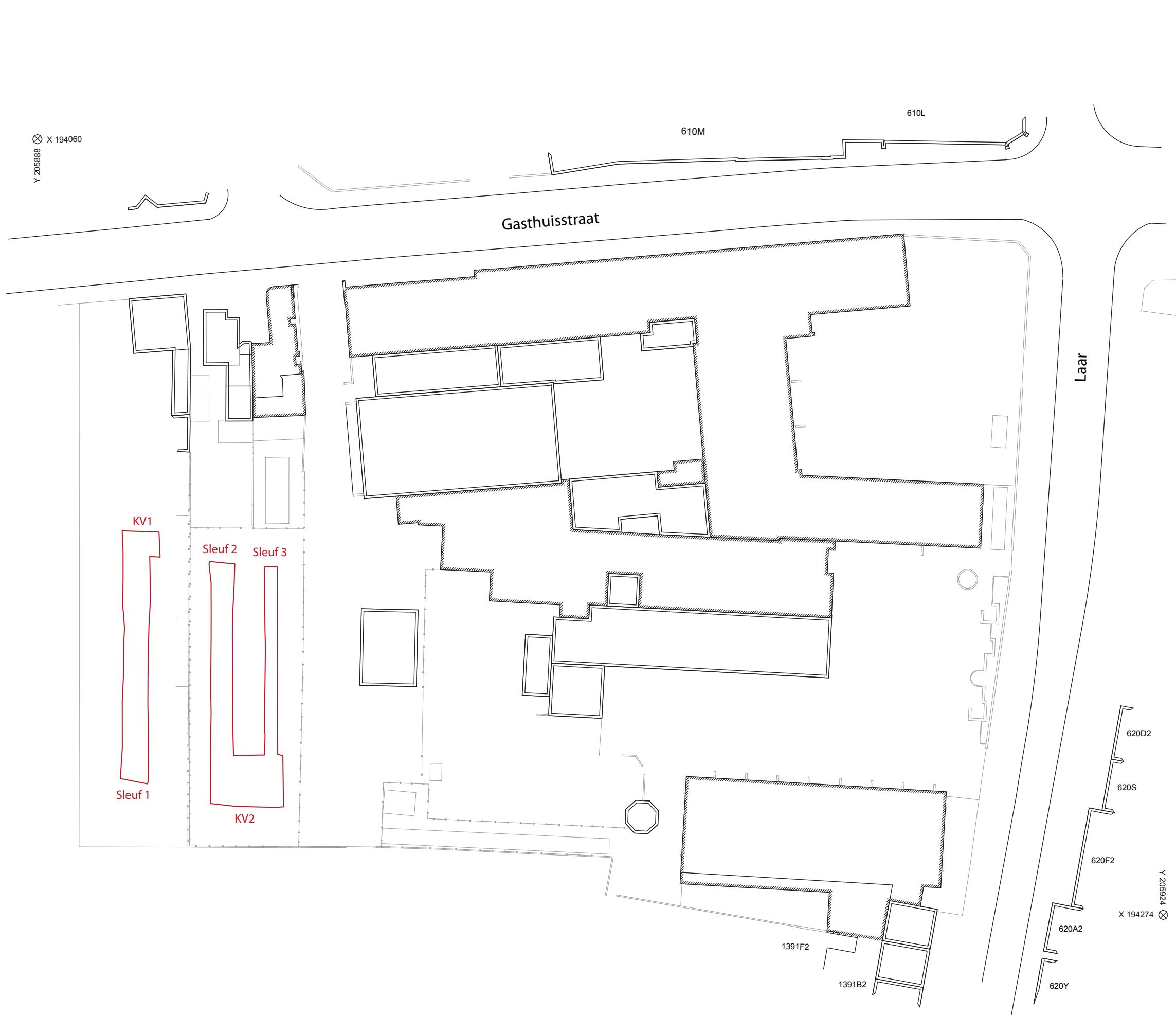
- AMERYCKX J. B., VERHEYE W. & VERMEIRE R. 1995. *Bodemkunde, bodemvorming, bodemeigenschappen, de bodems van België, bodembehoud en -degradatie, bodembeleid en bodempolitiek*. Gent.
- BRUGGEMAN J. DERIEUW M. & REYNS N. 2012. *Archeologische opgraving Geel, Drijzillen-Rauwelkoven. Verkaveling Elsumblok* (Rapporten All-Archeo bvba 044). Bornem.
- DE BUYSER F., BEECKMANS L. & BELLENS T. 2000. Een 17de-eeuws muntdepot in 'de Ooievaarsnest' te Geel (prov. Antwerpen). *Archeologie in Vlaanderen* 7: 225-230.
- DEVILLE T., OOMS J. & ANNAERT R. 2007. Archeologische noodopgraving te Geel (provincie Antwerpen). *Lunula. Archaeologia protohistorica* 15: 61-65.
- MERVIS D., DE BEENHOUWER J., DEVILLE T. & HOUBRECHTS S. 2012. Nederzettingssporen uit de ijzertijd en de middeleeuwen te Geel-Eikevelden Fase 1 (prov. Antwerpen, België). *Lunula. Archaeologia protohistorica* 20: 161-166.
- SCHELTJENS S. in voorbereiding. *Archeologische opgraving Geel Cipalstraat (prov. Antwerpen). Basisrapport conceptversie* (Monument Vandekerckhove nv Rapport 2013). Ingelmunster.
- VAN RANST E. & SYS C. 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*. Gent.
- VAN STRYDONCK M., ERVYNCK A., VANDENBRUANE M. & BOUDIN M. 2006. *Relieken. Echt of vals?* Leuven.

- **Internetbronnen**

- *Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen*
<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/#>
- *Koninklijke Bibliotheek van België*
http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerrarisCarte_nl.html
- *Onroerend Erfgoed*
<http://cai.erfgoed.net>
<http://inventaris.onroenderfgoed.be>
<http://onderzoeksbalans.onroenderfgoed.be>
- *Provincie Antwerpen*
http://www.provant.be/binaries/2%20fysische%20geografie_tcm7-15054.pdf

12. BIJLAGEN

- Bijlage 1: situeringsplan
- Bijlage 2: sporenplan
- Bijlage 3: profielen en coupes
- DVD met daarop alle foto's, plannen, inventarissen, dit rapport en bijlagen

Archeologisch vooronderzoek Geel - Gasthuisstraat 2013

Bijlage 1:
situeringsplan

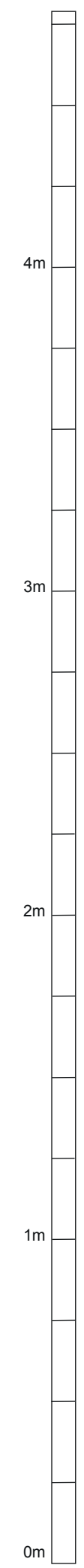
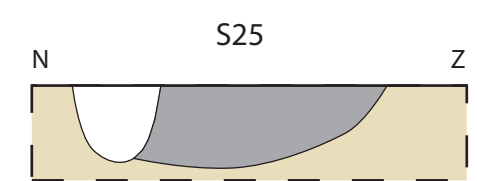
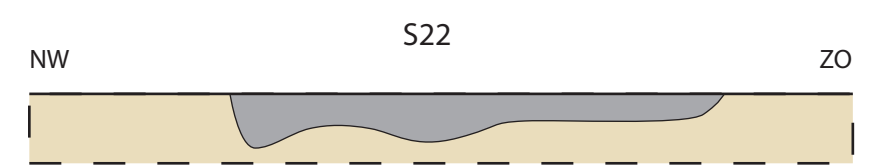
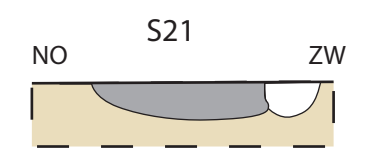
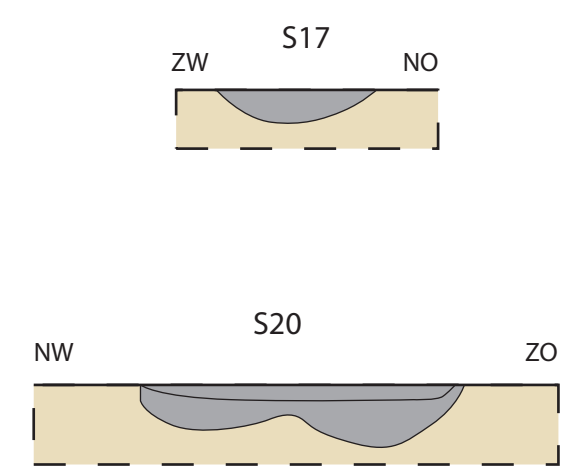
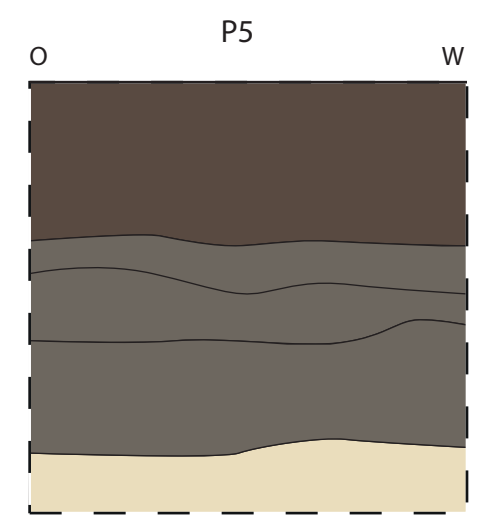
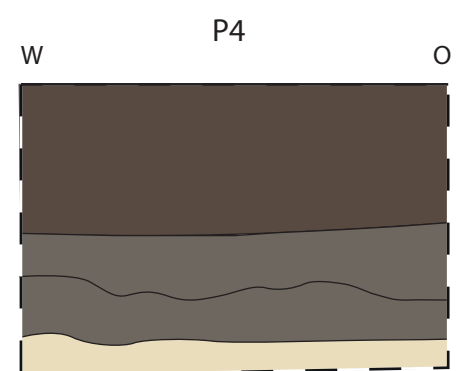
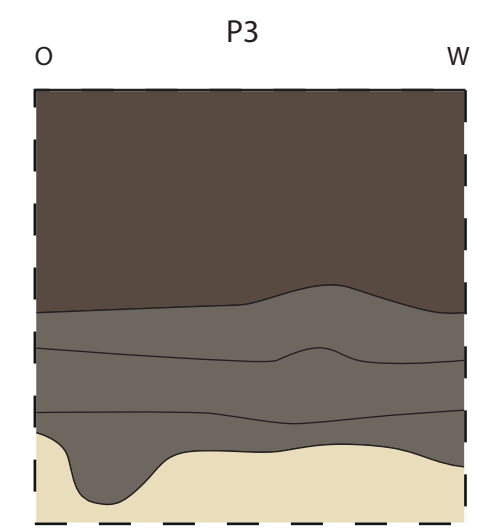
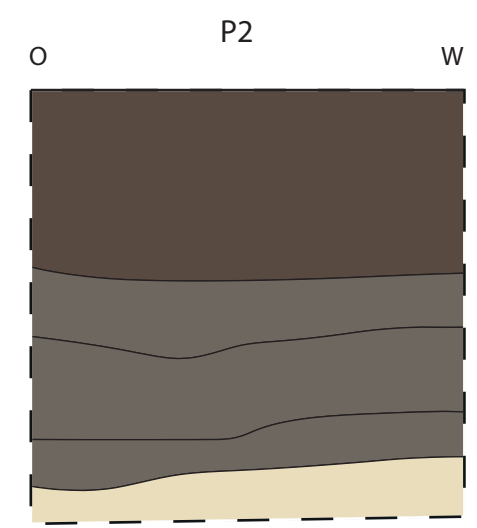
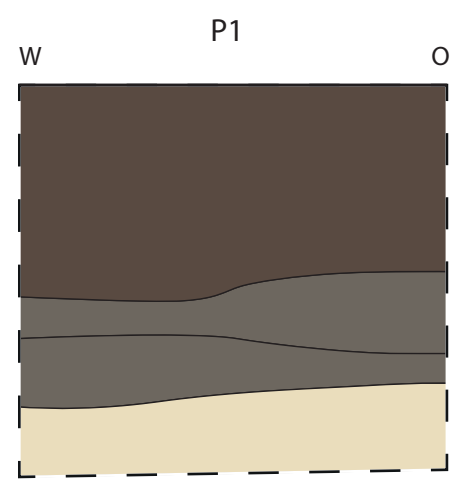
Proefsleuven &
kijkvensters

Verg.nr. 2013/453

Monument
Vandekerckhove

Archeologisch vooronderzoek Geel - Gasthuisstraat 2013

Bijlage 3:
profielen en coupes

	Teelaarde (Ap-horizont)
	Meerfasig plaggendek (Aa-horizont)
	Sporen
	Verstoring
	Moederbodem

Verg.nr. 2013/453

Monument

Vandekerckhove

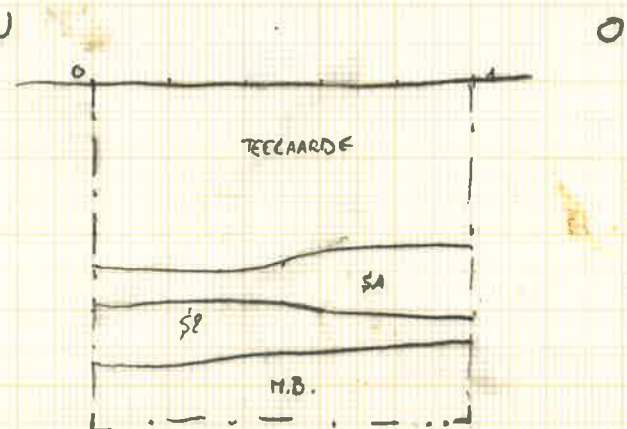

GEGA 13. 1/20. SLEUF 1 - PROFIEL 1.

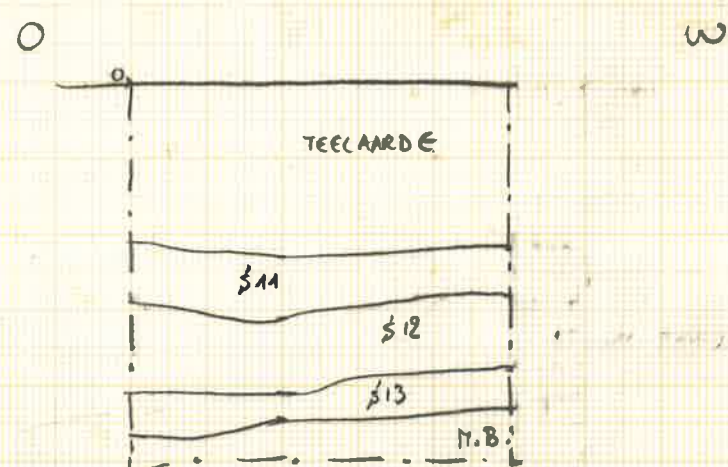
GEGA 13. 1/20. SLEUF 1 - PROFIEL 2.

GEGA 13. 1/20. SLEUF 1 - PROFIEL 3.

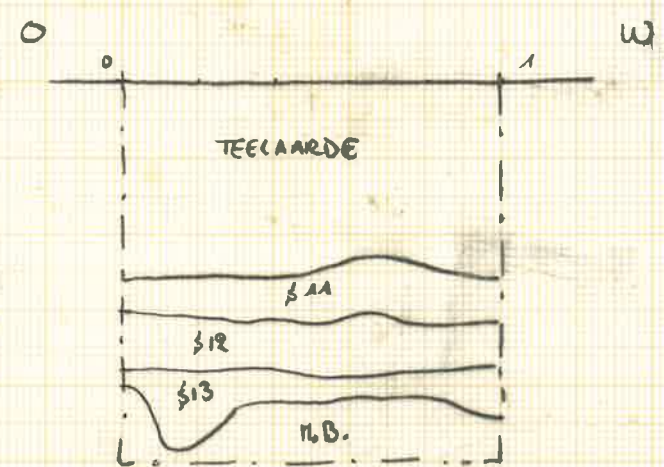
GEGA - 13
2013/453

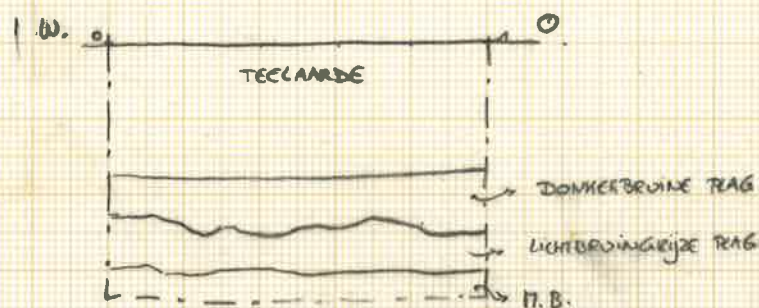
\$1: RAGGEN - DONKERBRUIN ZANDIG
\$2: RAGGEN - GRIJZER BRUIN - ZANDIG.

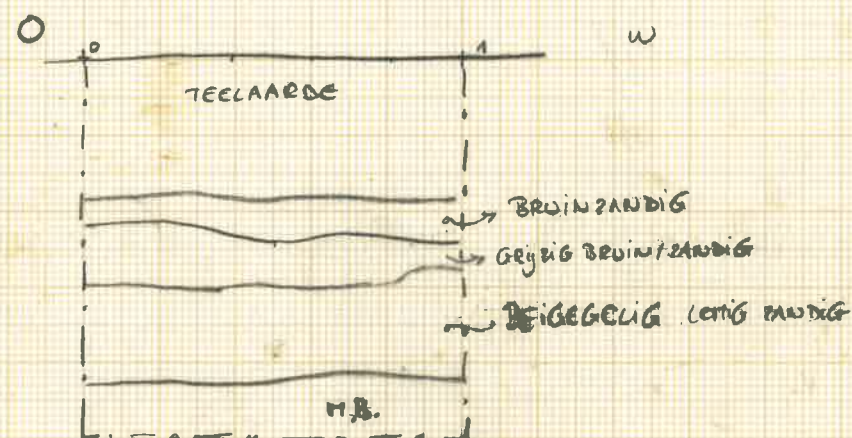
\$11 = \$1
\$12 = \$2
\$13: GEELIG BRUIN LEMIG ZAND

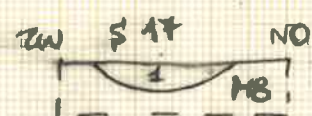
GEGA 13. SLEUF 2. 1/20 - PROFIEL 4.

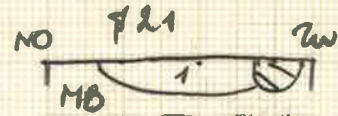
GEGA 13. 1/20. SLEUF 2 - PROFIEL 5.

\$24 = natuurlijke

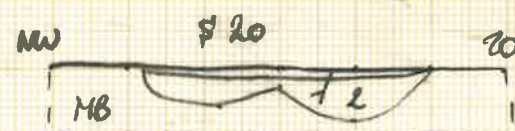
① licht geveel lichtgrijs leemig zand = bodem Pk (1/2)

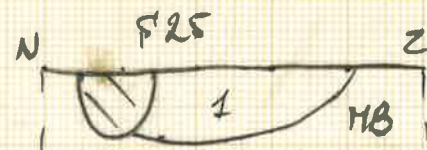
① licht geveel licht bruin grijs leemig zand = bodem Pk (1/2)

① zwaar geveel grijsbruin en beige leemig zand = Rk versterking

① geveel donker grijsbruin leemig zand
② zwaar geveel beige leemig zand = Rk versterking

① licht geveel lichtgrijs zand = Pk (1/2)